

keurde het gros van de kandidaten goed (ir. G. A. Kessler, president-directeur van de Nederlandse Hoogovens, en ir. M. H. Damme Sr., president-directeur van Werkspoor, behoorden tot de weinigen die hij schrapte) en nu konden successievelijk de verschillende hoofd-, bedrijfs-, vak- en ondervakgroepen ingesteld worden. In juni '42 werd de hoofdgroep ambacht als laatste in het leven geroepen. Voor de oprichting van diverse vak- en ondervakgroepen bleef de Organisatie-Commissie nog tot eind '43 bestaan – wat zij opgericht had, was inmiddels in april '42 overkoepeld door een pendant van de Duitse *Wirtschaftskammer*: de Raad voor het Bedrijfsleven. Woltersom was hier weer voorzitter van en tot leden waren behalve de leden van zijn Organisatie-Commissie¹ nog zes vertegenwoordigers van het bedrijfsleven benoemd, onder wie twee NSB'ers; een van die NSB'ers was ir. E. van Dieren wiens hooggespannen verwachtingen ten aanzien van de Oostinzet wij in ons vorige deel memoreerden. In de Raad zaten dus vijf NSB'ers tegenover tien 'anti's'. Een NSB'er, mr. W. J. H. Behrens, tevoren secretaris van van Maasdijk, werd secretaris van de Raad. Behrens was een *V-Mann* van de *Sicherheitsdienst* – veel opwekkends kreeg hij niet te berichten.

'Als secretaris der Organisatie-Commissie heb ik', had van Maasdijk in februari '42 aan Woltersom geschreven,

'mijn handtekening onder de benoemingen gezet van tallozen waarvan ik weet dat zij mijn persoonlijke felste tegenstanders zijn . . . Je hebt de pogingen welke ik ondernam tot het tot standbrengen van een persoonlijk contact tussen vogels van diverse pluimage vrijwel alle medegemaakt. Ik moet na anderhalf jaar vaststellen dat het succes bijzonder pover is: van een weloverwegen poging tot tegemoetkoming, tot beter begrip van de zijde der andere Organisatie-Commissie-leden is geen sprake geweest.'²

Ook in de hoofd-, bedrijfs-, vak- en ondervakgroepen kregen de NSB'ers over het algemeen geen voet aan de grond. Waren ze lid van een besturend college, dan werden ze tegengewerkt: ze kregen de stukken te laat of in het geheel niet toegezonden en elke voorzitter die 'goed' was, placht reeksen besluiten te nemen waarin zij in het geheel niet gekend waren. Klachten bij

¹ Twijnstra trok zich in de lente van '43 als voorzitter van de hoofdgroep industrie en als lid van de Raad terug omdat hij vond dat Woltersom de organisaties van het bedrijfsleven teveel behandelde als 'instrumenten die van een centraal punt uit zullen worden gedirigeerd.' (brief, 25 febr. 1943, van T. J. Twijnstra aan Hirschfeld, Collectie-Hirschfeld, 5 c) Twijnstra werd opgevolgd door de president-directeur van de Artillerie-Inrichtingen, den Hollander. ² Brief, 5 febr. 1942, van H. C. van Maasdijk aan H. L. Woltersom (Collectie-van Maasdijk, 13 D).